

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна
примірника
16 сот.
На провінції
20 сот.

політична, економічно-суспільна часопись.

(Редакція Руська ч. 3.)

Виходить що дня
рано крім поне-
ділка.

Національний кабінет на Україні?

Дмитро Дорошенко прем'єром?

Особа, що прибули з Києва до Львова, розказують, що в четвер вечером рознесла ся до Києві чутка, що українські партії згодились утворити при гетьмані коаліційно-національний кабінет.

Місію зложення кабінету поручив гетьман п. Дмитрови Дорошенкові, бувшому генерал-губернаторови Галичини за революційних часів, опісля премієрови першого укр. кабінету по проголошенню автономії України, а в останніх часах аж за гетьманства завідуючому міністерством заграничних діл.

П. Дмитро Дорошенко се давний, добрий знакомий і приятель галицької України — один з найвизначніших укр. патріотів середнього покоління ще з найтяжчих часів для українства під московсько-царським режимом. Се нащадок стародавнього козацького роду, що видав в XVI і XVII століттях аж двох гетьманів — між тим незабутнього Петра Дорошенка — та цілий ряд інших українських старшин. До останніх часів належав к. Дорошенко до партії соціалістів-федералістів. Саме тоді, як докопав ся останній переворот у Києві, п. Дорошенко пробував у Львові, як делегат правительства Центр. Ради.

Коли вістка про його місію потвердить ся, так можна буде сказати, що справа укр. державности находить ся на цілком певнім шляху. І ми, Галичани, можемо бути з місією п. Дорошенка лиш

иє найбільше вдоволені. Наше життя і справа холмська йому добре звісні і близькі його серцю.

Що утворення національного кабінету з питанням найближшого часу, се можна було зазначити по вісткам з Києва від кількох днів. Вістку про се ми вже були помістили в „Укр. Слові“ з 25 с. м.

Вчера одержав посол др. Цегельський від одного з дуже визначних київських Українців лист з датою: Київ, 14. с. м., де сей київський діяч між иншим пише: „Загальна думка, що сей (Лизогуба) кабінет недовготривалий, що він скоро завалить ся і прийде новий чисто-український... Гетьман особисто людина чесна, повна добрих намірів, стоїть твердо на самостійнім і національнім ґрунті, але він не може побороти впливів оточення військово-аристократичних кругів... Ще три дні тому можливе було порозуміння, але лікх впливи перемогли. Уряд (Лизогуба!) стоїть — бодай формально — на національному ґрунті, але веде політику реакційну з політичного і соціального погляду. Одже довго такий уряд не вдержить ся. В будучність дивимо ся з вірою й надією. Можуть міняти ся особи й уряди, але нація наша вже не вмере і держава наша не загине...“.

Цісар про національне положення.

Низше подаємо депеші ц. к. кореспондентського бюро про прийняте цісарем депутації Німців з Каринтії, Країни, Сирії і Поберена. Прийняте се відбулось в присутності президента міністрів дра Зайдлера. Оя обставина надає прийняттю характер державно-політичного акту. Тим більш знаменний зміст заяв, зложених Німцями з вичислених в горі країв, в промовах до цісара, і відповідь дана на них цісарем. Все те взяте разом, як також спосіб розрекламування тих заяв кореспондентським бюро, надає тому послухаю тим більше політичної ваги.

Виходить, що правительство дра Зайдлера і тих, що стоять за ним, хіба свідомо стремить до правління параграфом 14-тим і до роблення „порядку“ через октроа.

В яким напрямі мало би піти отсе роблене „ладу“, на се вказує промова буржістра Ірвіга зі Сирії до цісара, в якій виразно сказав, що парламенту не потрібно, що слід завести одноцільну німецьку державну мову в цілій Австрії

і включити Далматію та Галичину. Коли в подібних заявах допускається ся депутація до цісара і цісар в присутності одвічального керманіча правительства подібні заяви вислухує і на них ласкаво відповідає, то видно, що правительство їх апробує.

З українського становища не пожаданій очевидно ніякий абсолютизм ані октроа, бо вони значать для нас — смор у темноту. Нема ніякої заперуки, що вилучення Галичини треба так розуміти, що східну часть Галичини прилучить ся до Української Держави або що дасть ся їй повну національно-територіальну автономію. Навпаки: можемо від віденських правителів надіятися всяких прикрих експериментів. Маємо-ж за собою 5. листопада 1916 і 5. мая 1917.

Один тільки парламент дає нам гарантію і контролю, що не буде ся рішати про нас без нас.

Ще раз підчеркуємо високо-політичний характер сего цісарського послухання

Відень, 25-го мая. (Ткб.). Цісар прийняв нині в присутності президента міністрів дра Зайдлера депутацію з Каринтії. На промову речника депутації маршалка бар. Айхельбург-Лєбіна, звернену проти наміру поділу краю і проти всякого ослаблення цілости держави, що було би початком кінця великої Австрії, вінцем панованія австрійського прапора і сили на Адриатику, відповів цісар:

„Бажаю і сумніваю, які ви навели під політичним зглядом, присвячую як найповажнійше і найприхильніше розважане. Уже в останніх десятиліттях показала ся невідклична потреба довести до розвязки отверті національні справи держави. В наших днях ся потреба стала ще пильнішою. Коли вітчизна по зісланих на неї, а славно пережитих досвідах, має цілу повноту своїх обильних середників віддати на услуги нового господарського й умового розцвіту, то треба усунути все повстаючі причини немилых і виснажуючих силу терть. Дятого йде о те, щоби вияснити і поправити умови співжиття поодиноких народів в державі. Завданем мого правительства буде, щоби в тіснім співділаню з повликаними представниками населення досягнути відповідні підстави. Та вже одно є нині певне: якніебудь прийдуть зміни в устрою держави, то сила її суцільности не може зазнати захитаня. А так само не вільно нарушати історичних прав і традицій країв та спустити з ока окремішности відносин в кождім з них. Се є моя сильна воля, се мій дороговказ, яким руководить ся мое правительство в своїх працях. В своїм стремліню до промощеня дороги для здорового і успішного розвитку, буде воно однак стояти по стороні тих, котрі цінують високо святу спадщину славної минувшини і хотять заховати її неушкодженою для будучих поколінь.“

Воно отже не залишить також виступити проти агітацій, які загрожують силі і суцільності держави, всіми законними середниками. Перекажіть тим, котрі вас вислали до мене, моє цісарське поздоровлення і заповіть їх в моім імені, що можуть числитися на певне узгляднене своїх потреб і оправданых бажань".

Відтак прийняв цісар

дальші депутації

а іменно депутацію зі Сирії, Країни, Готше, Триесту і Побережа. Враз з сею депутацією явилися також на послуханю т. зв. „штаврці“. В імені депутації промовив бурмістр Ірніг, котрий підніс в своїй промові, що „від парламенту нема чого сподівати ся“. Він жадав також заведення без парламенту німецької державної мови і виключення Далматії та Галичини.

Бесідин „штаврців“ домагав ся „проти діланя проти полудневоставлянської небезпеки. В подібнім навіть дуже різким тоні (проти полудневих Славян і Італійців) промовляли також інші бесідники.

На сі промови

цісар відповів:

„Сердечно дякую вам за теплу заяву патріотичних почувань, з якою ви звернули ся до мене в імені так надзвичайно важного населення. Особливо тішить мене, що чую в ваших словах правдиво будуючу зроду почувань племен, що заселяють сусідні області, і що дістаю сям доказ дійсного австрійського духа. Се ціль, яку ми всі мусимо мати завсігди перед очима. Не журіть ся проте, щоби агітація ведена проти непохитного обставаня при тім найвищим дороговказі могла ширити ся без перешкоди і досягнути в будучности реальний вид. Будьте переконані, що австрійська думка, яку ви висловили своїми словами так переконуючо, від серця і тепло, знайде в мені завсігди сильний і певний захист“.

Торги з Поляками.

Відень. „Polnische Nachrichten“ доносять: На запрошене бар. Буріана відбула ся оводі конференція міністра заграничних справ з президією польського кола. Бар. Буріан заявив, що на останній конференції в німецькій головній квартирі не рішено кияк польської справи, отже треба її уважати отвертою. Міністер заповнив президію про свої горячі симпатії для польської справи і висказав надію, що вдасть ся йому довести її до успішної розвязки. Врешті заявив, що сими днями удасть ся до Берліна, де польська справа буде розважувана і просив, щоби президія ділала в тім дусі, аби польський парід і його парламентарне представництво ждало терпеливо, а до висіду переговорів прийде вже може в недовгим часі.

Відень. Доносять, що міністер д-р Твардовський дав 25. с. м. обід, на котрім були присутні провідники польського кола, німецьких національних партій і християнсько-суспільних. „N. Wiener Abendblatt“ додає до сеї вістки, що недавно відбула ся конференція між сими трема групами.

Та конференція виказала, що головне домагане Поляків, аби Німці національні і християнсько-суспільні заручили ся сповнене польських бажань, не дасть ся покинути здійснити, бо „польське коло“ не погодило на разі своїх постулятів з постулятами варшавського правительства. Коли іменно „коло“ на чолі своїх домагань ставить незалежність Галичини, то варшавське правительство не має нічого проти відокремленя східної Галичини, щоби позбути ся Українців і жоложити край національним спорам. Поляки в королівстві жадають дальше, щоби границі нової Польщі усталено в порозуміню з німецькою державою, а „польське коло“ акцеп-

тує найбільше віддане Холму і Підляшя. Супроти сих виводів зажадало „польське коло“ від „N. W. Tagblatt“ у стверженя, що відомість про розбіжність поглядів між „колом“ а Варшавою в порушенях в горі питаннях є неправдива.

Мирові переговори з Росією.

Київ, 24. мая 1918.

Вчорашній день — як пишуть „Последнія Новости“ — присвятило правительство цілковито обговореню питань, звязаних з відкриттям мирових переговорів. Основний склад української делегації представляє ся так: голова Шелухін, його заступник — Квистяковський, делегат від міністерства фінансів — Барановський, від міністерства торгівлі і промислу — Сницький, від міністерства прожиклєня — Перов, від міністерства війни — шеф генерального штабу Сливинський. Склад поодиноких комісій буде доповнюваний; членів покликуватимуть самі предсідателі комісій.

Передісім обговорювано питання про повновластї російської делегації, які признано достаточними. Найперше рішено поставити на конференції питання про заключеня повного перемиря, а опісля вже приступити до обговореня мирового договору. Тодіто й має українська делегація зажадати вищого всіх большевицьких військ із меж України та здержаня сутичок, що йдуть ще по різних місцях. Слідуючим питанням, яке обговорювано було титуловане Українці в часі конференцій і в мирових договорах. Рішено всюди уживати назване „Українська Держава“, а Росію — „Російським государством“. Переговори рішено вести на українській мові. Текст мирового договору буде зредатований на двох мовах, при чім, щоби обминути термінологічні труднощі, постановлено у відповідних місцях тексту загальноприняту російську термінологію. Провід на конференції йти-ме по черзі; перше засіданя відбудеть ся під провodom Шелухіна.

Російська делегація має слідуючий склад: провідник — Раковський, повновластний член Манцілський, секретарі — Зайцев і Грановський, делегат від комісаріату для заграничних діл — проф. Неміровський, його заступник Ждан-Пушкін, від комісаріату військових справ Удінцов, від ком. морських діл — Холодовський, к. залізниць — Шабуневич, Вайс і Гіронд, від головної артил. управл. — Пущкарев, від „Червоного Хреста“ — Зубков, від комісії фінансів — проф. Загорський і Тяхоцький, від ком. торгівлі і промислу — Борман, ком. прожиклєня — Імбер, від кред. канцелярії Комін, від мійськ. Союзу земств Татрінов. Всі прочі становлять технічний персонал. Ціла російська делегація має 44 членів.

Представники німецького правительства просили допустити їх на конференцію в інформаційних цілях. Як такі представники являть ся на конференції граф Беркен і майор Брікман, що в тій цілі приїхали у Київ.

Торжественне засідане призначено на сьогодні на 2. год. пополудни. Перше засідане відбувати-меть ся в присутности представників преси, слідуючі будуть закриті. Подробичні засіданя будуть оповідувані в офіціальних звідомленнях.

Сьогодні о 2. год. 25. минут в салі третього поверха Педагогічного Музея відбуло ся відкритя конференції для заключеня мира між Україною і Росією.

Голова української делегації С. Шелухін, звертаючись до провідника російської делегації д-ра Раковського заявив:

„Розглядаючи ваші повновластї, я бачу в них дві хибі: 1) у ваших повновластях не вказуєть ся, якого рода переговори ви уповажнені вести — чи переговори про мир чи лиш про перемире, 2) в предложенім вами документі нема виказано, від яких іменно

складових частин федеративної російської републики ведуть ся переговори (Білорусь, Сибір, републ. кавказька і донська не признають совітської делегації, — Ред.) Таким чином ваші повновластї не відповідають основним правним вимогам всякого рода повновластї. Як довго се не буде вияснене, ми не можемо вести з вами ніяких переговорів“.

Заява Шелухіна слово за словом переводить ся з українського на російську мову.

Д-р Раковський, вислухавши заяву і давши свої поясненя, просить доручити йому заяву Шелухіна на письмі.

Завтра о 3. годині відбудеть друге засідане конференції, на котрім оконечно буде порішено її судба.

В заяві Шелухіна дехто підозріває німецьку інтригу; що є на ділі, скоро мабуть прояснить ся. (а)

На першій конференції поставлено було ще запит, чи представники Росії признають самостійність України.

Раковський сказав, що признають.

На нинішнім повнім засіданю не прояснено ще справи повновластї російської делегації. Українці домагали ся, щоби російські делегати мали загальні повновластї до заключеня всяких можливих договорів та щоби асно очеркнено, яку область делегація репрезентує.

Слідуюче засідане завтра пополудня.

Вибір київського митрополита.

Київ, 21. мая 1918.

„Коли політичні причини й скрутні обставини міжнародної натури присилували Хмельницького приєднати Україну до Москви, то один був тоді стан людности на Україні, що в рішучу став опозицію до сього акту. Сям станом — хоч як нам дивно тепер слухати — було духовенство. Митрополит київський Сильвестер Косів „за слізьми світа не бачив“. І не сам митрополит так озвав ся на голосну подію. З тих „статій“, які українське духовенство, з відомим Гізелем на чолі, подало цареві в липни 1854 р., видно, як боялось воно залежності від Москви й як обстоювало за непорушність своїх звязків з царгородським патріархом та за виборність з місцевих, а не присланих або з Москви накіненних людей“. Змаганя московського патріарха прибрати до рук церкву українську, розбивались об сю тверду завязість українського духовенства. І тільки аж р. 1885 московський патріарх свого добив ся: київська митрополія мусіла здати ся й стати в безпосередню залежність від московського патріарха. Але навіть тоді, скорившись перед силою, духовенство українське найбільше клопоталось, щоби „усім древнім правам і волчостям малоросійського духовенства непорушними бути“.

Ось такі спомини пригадує в „Новій Раді“ С. Бфремів з приводу вибору харківського єпископа Антонія київським митрополитом. І снує далі думки про те, як українське духовенство з роками тратило свою незалежність, як гнуло ся перед московськими насильствами, як вкінці дійшло „до жизни такой“ що запоморчене, здеморалізоване стало само прислужником державної властї, стовпом обрусеня, орудієм найтемнішої реакції.

Отсі всі спомини й гадки виринули в памяти з приводу довершеної оводі в Києві події. На порученє всеросійського (!) патріарха і синода зібрав ся дня 19 с. м. в Києві єпархіяльний синод для вибору київського митрополита. В синоді взяли участь представники духовенства й міряч київської єпархії. По двохгодинній перерві се перші в Києві вибори митрополита. Последній виборний митрополит Йосиф Краковський помер в р. 1718 і з того часу назначували митрополита висші церковні властї з Москви чи Петербурга.

На київським єпархіяльним синоді явив ся також від правительства міністер просвіти

